

Kajkavski jezik

Glavne karakteristike Kajkavskoga jezika

Kajkavski jezik **Prešestnost**

- zamenica **KAJ** (kej, kuoj)
- prve pisane rieči v Radonovi Bibliji koncom 11. stoletja
- književni jezik Horvatske od 16. do sredine 19. stoletja
- korišćeni na vseh razinah javne komunikacije

Kajkavski jezik **Prešestnost**

- od 16. do konca 19. stoletja razvoj bogate Kajkavske literature s Zagrebom kak centrom
- literatura usporedljiva s literaturom istoga Srednjo-evropskega kulturnega kruga (Slovačke, Mađarske i Slovenije)
- Prevodi s Engleskoga, Francuskoga, Nemškoga i Latinskoga na Kajkavski (n.p. Paradise Lost Johna Miltona)

Kajkavski jezik **Prešestnost**

- Potem meknuča Kajkavskoga jezika z javnih institucij (od sredine 19. st.), Kajkavski se i dalje govori; pisci i pesniki dalje pišu; ali književna produkcija dosta manjša
- No neštera od najboljših literarnih del' v 20. stoletju su napisani na Kajkavskom, kak "Balade Petrice Kerempuha" Miroslava Krleže

Kajkavski jezik **Vezdašnjost**

- denes se Kajkavski govori i piše v Kajkavski regiji v Hrvatski - od Gorskega Kotra na Zahódu do Podravine na Izhódu
- i v nešterem pograničnem mestom v Mađarski

Kajkavski jezik **Vezdašnjost**

Kajkavski jezik **Vezdašnjost**

- Vekšinum pisci i pesniki pišu na Kajkavskemu
- Kajkavske drame i predstave su prisutne v kazališču
- Kajkavske tradicionalne pesme se izvode, i v modernem aranžmanom (n.p. pentatonske pesme z Međimorja)

Kajkavski jezik **Vezdašnjost**

- Navučni skup vsako leto v Krapini "**Kajkavski jezik, književnost i kultura čez stoletja**" gde se diskutira o stareši i noveši Kajkavski književnosti.
- V Sv. Ivanu Zelini festival moderne Kajkavske književnosti "**KAJ v Zelini**", s doprinosima z vseh krajev Kajkavske regije (vsako leto).

Kajkavski jezik **Vezdašnjost**

- No: Kajkavski jezik je praktički nie prisuten v javnemu obrazovnomu i informativnomu sistemu
- jako malo Kajkavske književnosti se prezentira v javnomu obrazovanju
- deca se ne vučiju Kajkavskoga jezika niti v temeljni, niti v srednji školi

Kajkavski jezik **Vezdašnjost**

- Cilj v javnomu obrazovnomu sistemu je vučiti zvirne govorniki prepoznati Kajkavski i razmeti tekstove pisane v *“lokalnom idiomu”*, a nie jih vučiti pisati i govoriti na Kajkavskomu
- V javnomu obrazovanju se nekorektno spominje kak dijalekt Hrvatskoga jezika, kaj je v kontradikciji s lingvističkom stvarnosti.
- premalo prisuten na Internetu

Kajkavski jezik **Vezdašnjost**

- Knjiga “Kajkavsko narječje u nastavi Hrvatskoga jezika” (Turza-Bogdan, 2013)
 - išče koristi zastarjeli pojam “narječje”
- Portal www.trnac.net na Kajkavskom jeziku

Kajkavski jezik **Budučnost**

- Inicijativa začeta od Kajkavske Renesanse 2012. za revitalizaciju Kajkavskoga jezika, kak nositelja Kajkavske kulture i tradicije štera počinje od 6. stoletja, i kak važne vrednosti za Kulturnu Vsakojačkost.
- nekuliko aktualneh projektov je vre inicirano, a već se spravlja

Kajkavski jezik **karakteristike**

- vlastito ime jezika je prehajalo čez več tranziciji od ***Slovenski*** prek ***Horvatski*** do denešnjega ***Kajkavski***
- Stjepan Ivšič prvi dokazal **jedinstvo Kajkavskoga jezika** v delu “Jezik Hrvata Kajkavaca” (1936.)
- Kajkavski jezik ima svoje 4 gloavne dijalekte (Ivšić) + Goranski v Gorskom Kotru

Kajkavski jezik **karakteristike**

- 3-naglasni sistem (` , ^ , ~)
 - kroatki, cirkumfleks i akut
- naglasek često na predzadnjemu slogu (penultu), mogući isto na zadnjemu slogu – ultimi (*bregóv, nogáj*)
- dvogloasi / *diftongi* (*uo, oa, ie, ..*) v većini Kajkavskih govorov

Kajkavski jezik **karakteristike**

- nie(ga) sibilizacije: nie menjanja fonemov *k, g, h* v nominativu plurala, dativu i lokativu

*(vuok → vuoki, ruoka → ruoki,
noga → nogi, sverha → sverhi).*

Drugem rečjum fonemi *k, g, h* se ne menjaju v *c, z, s*.

Kajkavski jezik **karakteristike**

- *v-* pred *-u* i *-o* (vusnica, vugurek, vuho, vulica, vu, vogel)
- *j-* pred samoglasnikom (jogenj, joko, japa, jembrelo, Jana, Jambrovič)
- zjednačenost zgovora mehkoga *ć* i terdoga *č* v srednje-mehkem *č*

Kajkavski jezik **karakteristike**

- futur kak v Slovenskom i Zahódno-Slavenskem jezikom (*ja bu(de)m delal Kajkavskega portala*)
- supin (fela glagolske imenice) z glagolom gibanja (*idi speat = supin vs. *liepo mi je speati = infinitiv*)*
- nie vokativa → niti palatalizacije v deklinaciji (*vuok idi v kraj!*)

Kajkavski jezik **karakteristike**

- sufiks v genitivu plurala muškega roda je -
ov (dečecov, čuonov)
- razlika v Dativu, Lokativu i Instrumentalu: D
k ženam, L pri ženah, I z ženami
- plural muškega roda ima
korektnega sufiksa *-i (obloki, brodi,
kabli), bez sufiksa -ovi*

Kajkavski jezik **karakteristike**

- imperativni sufiks *-ete* v 2. licu plurala
- sufiks v akuzativu isti za živa bitja i nežive stvoari (*imaš hamra, imam rada kralja Ljudevita*)
- plural v genitivu bez sufiksa (*leta* → *let, sela* → *sel*).

Kajkavski jezik **karakteristike**

- vnogi germanizmi (*štienge, štamperlin, kukarlin, hamer, tancati, fieringe, vanjkuš, kušnuti, nor, farof, cirkva, meša, pintar, ..*) za razliku od štokavskega gde prevladavljaju turcizmi
- manje hungarizmi (*harmica, pelda, jezer/o(=1000), kinč/iti, tovariš, ..*) i latinizmi (*cinkuš, plebanuš, ..*)

Kajkavski jezik **karakteristike**

- -e- stareši od štokavskega -a-
(*denes, veter, pekel vs. danas, vjetar, pakao*)
- najmanje 2 vokala za -e: *zaperto i odperto e* (*zaperto: otec, mesto; odperto: ve, vezda, terpela*)
- slogodelajuće -r se zgovarja i piše -er
(*černi, čerleni*)

Kajkavski jezik **karakteristike**

- sčuvana praslavenska suglasnička skupina čr- (*črešnja*, ali *černo*, *červ*, *čerleno*)
- odperti -e v praslavenskemu sufiksu -me (*ideme*, *očeme*, *živeme*) vmesto –mo. Veza s zahódno-slavenskim jezikom
- sčuvani praslavenski skup *šč (*puščati*)

Kajkavski jezik **karakteristike**

- praslavenski skupi **stj i *skj* se manifestiraju kak *-šč* (*prošćenje, klješča, piščalka, puščati, iščem, trešče* (od treska))
- sekundarni skup *stəj* je *-stj* (*listjé, kostjú, smetjé*), sekundarno *zdəj* je *-zdj* (*grozdje*)
- palatalni *rj* (*škarje/škoar(i)je, odgovarjati, zorja, morje*)

Kajkavski jezik **karakteristike**

- Kajkavski je nie “*ekavski jezik*” jer ima **4** refleksa (zgovora) jata:
 - *ie, e, ei, i* (*brieg, breg, breig, brig*)
- Kajkavski ne spoda v grupu novoštokavskih jezikov kak standardni Hrvatski, pa tak niti nemre biti dijalekt Hrvatskoga jezika.
- Spodobneši Slovenskemu i Zahódno-Slovenskem jezikom kak Slovačkem.

Kajkavski jezik

- Kajkavskomu jeziku su v Sloveniji spodobni govori Podčetrтка, Prekmurja, Prlekije i Porabja ki su se razvijali v Kajkavski regiji (ili v vuskom kontaktu) do konca 18. stoletja.
- I na koncu, Kajkavski jezik ima ogrómnega riečnika: *najže, pelnica, vre, vezda, komaj, den tijam, stopram, vendar, zorja, zutra, pondéljek, torek, srieda, četertek, petek, subóta, nedélja, ober čudaj cvetja večni okrepi življenja, ..*

Kajkavski jezik

- Ov dokument se more slobodno deliti i koristiti za prezentacije.
- Za več informacij se naluknite na Portal Kajkavskoga jezika:

www.zvirek.net/Kajkavskijezik